

Assessment and Recommendations // OECD Copenhagen Review //
Dansk oversættelse

VURDERING OG ANBEFALINGER

Hovedstadens konkurrenceevne er vigtig for hele Danmark

1. Hovedstadsområdets konkurrenceevne er vigtig for den økonomiske vækst i Danmark, fordi regionen står for næsten halvdelen af Danmarks nationalprodukt. Der er 2,4 mio. indbyggere i hovedstadsområdet, hvilket betyder, at 44 % af den danske befolkning bor i et område, der udgøres af Københavns og Frederiksberg kommuner samt fem tilstødende tidligere amter. Af 78 storbyområder i OECD med et befolkningstal på over 1,5 mio. er hovedstadsområdet placeret på en 4. plads i forhold til, hvor stor en andel af landets nationalprodukt, det pågældende storbyområde står for. I OECD-lande er storbyområderne ofte drivkraft for den økonomiske vækst i det pågældende land; storbyområderne er som regel rigere, mere produktive og mere innovative. Det gælder også for Danmark, hvor 75 % af samtlige nye job i Danmark i de seneste 10 år er skabt i Region Hovedstaden, som blev oprettet i 2007 og har 1,6 mio. indbyggere (hvilket er noget mindre end hovedstadsområdet). Området, hvor også flere af landets bedste universiteter er placeret, er hjemsted for 80 % af Danmarks hightech virksomheder og her udføres 70 % af dansk forskning og udvikling i privat regi. Mere end halvdelen af alle danskere med en videregående uddannelse bor i området. Områdets økonomiske indflydelse kan mærkes i hele landet. Når der skabes 100 nye job i hovedstadsregionen, skabes der 20 nye job et andet sted i Danmark. Når der skabes 100 nye job i resten af Danmark, skabes der indirekte 7 nye job i hovedstadsregionen.

Lighed og effektivitet kan kombineres i hovedstaden

2. I hovedstaden er økonomien differentieret, arbejdsmarkedet velfungerende og de sociale indikatorer gode. Der er en robust, eksportorienteret eksportstruktur, der understøtter hovedstadens stærke konkurrenceevne. Området har en af de mest serviceorienterede storbyøkonomier i OECD med en beskæftigelsesandel inden for servicesektorerne, der kan sammenlignes med London og Paris. Forretningsserviceområdet har stadig flest ansatte, selvom en gros- og detailhandelsområdet oplevede den største stigning i værditilvækst i perioden 1995-2005 (25,5 %). Hovedstaden har et bredt miks af erhvervsspecialisering og en stærk konkurrencefordel på bioteknologiområdet - et område, hvor regionen er førende i Europa. Til forskel fra mange andre OECD-storbyområder har hovedstadens økonomiske formåen ikke ført til økonomisk ulighed. Arbejdsløsheden er stadig lav i Region Hovedstaden (5 % i 2007), erhvervsfrekvensen er høj og social segregation er begrænset i sammenligning med andre storbyområder i OECD. Dette er generelt tilfældet i hele Danmark, hvor der ikke blot er lav arbejdsløshed og en bemærkelsesværdig lille indkomstforskel fra region til region, men også en af verdens mest lige indkomstfordelinger.

Øresundsregionen forstærker Københavns kritiske masse

3. På det regionale plan har åbningen af Øresundsbroen, som forbinder København med Malmø i Sverige, skabt nye forretnings- og kommunikationsmuligheder og positioneret hovedstadsområdet som et regionalt knudepunkt i Østersøområdet. København er en relativt lille storby, der ligger i periferien af Europa: af alle storbyområderne i Europa er København et af dem, der ligger længst væk fra potentielle markeder. Den grænseoverskridende pendling er stadig begrænset. Antallet er steget markant i de seneste 10 år, men Øresundsregionen er stadig ikke et integreret og velfungerede arbejdsmarked. Der er dog et stort synergipotential på det regionale

arbejdsmarked og blandt de virksomheder, der beskæftiger sig med vidensintensive aktiviteter, herunder medicin, medicinalindustri og informations- og kommunikationsindustri, som står for et højt antal patenter. Der er endvidere opstået en høj grad af specialisering inden for forarbejdning af levnedsmidler i Øresundsregionen, samt en klynge af virksomheder, der enten producerer miljøteknologi, eller gør produkter og services mere miljøvenlige. Disse organisationer – Medicon Valley Alliance, Øresund IT Academy, Øresund Food Network og Øresund Environment – spiller allerede en vigtig rolle inden for netværksdannelse og integration i regionen, og fremtiden ser lovende ud. Disse netværk understøttes af de 12 universiteter og 150.000 studerende, der også findes i Øresundsregionen. I samarbejde med forskere, erhvervsledere og beslutningstagere har Øresundsuniversitet, der blev oprettet i 1997, bidraget til at identificere førende vækstkluser og fremme udviklingen af netværksorganisationer på disse felter.

Hovedstadens internationale placering giver et blandet billede

4. På det globale plan står hovedstaden over for en del udfordringer. Selvom BNP pr. indbygger og produktiviteten i området er højere end gennemsnittet for Danmark som helhed, får regionen kun en gennemsnitlig placering i sammenligning med andre OECD-storbyområder. Målt på BNP pr. indbygger og produktivitet ligger hovedstaden således lavere end alle andre større nordeuropæiske storbyområder (Stockholm, Helsingfors, Oslo). De seneste års beskedne vækst hænger som mørke skyer over hovedstadens økonomiske fremtidsmuligheder. Real årlig BNP-vækst lå i gennemsnit kun på 2,0 % i perioden 1995-2005, hvilket er lavt i sammenligning med mange andre storbyer med samme gennemsnitlige BNP pr. indbygger. Både Stockholm, Houston og Dublin lå højere på denne parameter. Bortset fra det bioteknologiske område er hovedstadens økonomiske fundament kendetegnet ved, at de teknologitunge brancher har en relativt lille grad af specialisering. Selvom procesinnovation og ikke-teknologisk innovation bidrager til, at visse virksomheder har en høj eksport, kan den relative underrepræsentation af vidensintensive aktiviteter bringe hovedstadens langsigtede konkurrenceevne i fare, også på grund af stigende konkurrence fra storbyer i de nye vækstlande. Som det gælder for mange OECD-storbyområder, skal hovedstaden konstant fremme innovation og produktivitet for at fastholde sin økonomiske position. Det forventes, at den globale finansielle uro og strammere kreditmarkeder vil få eksporten til at falde i 2009 og at førende virksomheder vil holde igen med investeringer.

...og manglen på kvalificeret arbejdskraft og en innovationskapacitet, der kunne være bedre, gør det ikke nemmere

5. Virksomheder i hovedstaden er stadig sårbare over for to afgørende faktorer, der bringer områdets produktivitet og samlede produktion i fare. Disse er:

- (i) *Manglen på kvalificeret arbejdskraft.* Væksten er allerede påvirket af manglen på arbejdskraft. Især på områder med stor betydning for hovedstadens internationale konkurrenceevne, som f.eks. det naturvidenskabelige område, men også hotel- og restaurationsområdet, grafisk design, velfærdsektoren - f.eks. indenfor sundheds- og undervisningsområdet. Det forventes, at manglen på arbejdskraft vil stige i de kommende år. Selvom arbejdsmarkedet er særligt stramt i hovedstaden, er det kun en smule bedre i det øvrige Danmark. Det vil derfor kun have begrænset virkning, hvis arbejdskraften flytter sig fra en region til en anden, f.eks. fra Malmø og Skåne (Sydsverige). Den uundgåelige økonomiske afmatning er lige om hjørnet, men Danmark er til forskel fra de fleste andre lande allerede hårdt

presset af manglende kapacitet og lønninger, der stiger hurtigere, end produktivitetstilvæksten berettiger.

- (ii) *Gennemsnitlig innovationskapacitet*. Hovedstaden scorer kun middelkarakter i forhold til visse innovationsindikatorer, såsom udviklings- og forskningsudgifter, patenter pr. indbygger og andelen af befolkningen, der arbejder i hightech eller medium-tech sektorerne. I hovedstaden ligger tallet for udtagne patenter pr. indbygger på omkring 400 patenter pr. 1 mio. erhvervsaktive indbyggere, hvilket er halvt så mange som i Stockholm og en tredjedel af antallet i München. I Helsingfors og Stockholm læser mellem 7-8 % af de studerende videre med henblik på en ph.d.-grad, mens tallet i Region Hovedstaden kun ligger på 3 %.

Der er behov for en strategisk vision...

6. Det er nødvendigt med en fælles strategisk vision for at tage hånd om disse problemstillinger. Der findes flere strategiske dokumenter for hovedstadsområdet, f.eks. Københavns Kommunes *Kommuneplanstrategi*, Vækstforum Hovedstadens *Strategi for erhvervsudvikling i hovedstaden* og Region Hovedstadens *Den regionale udviklingsplan*. Selvom planerne ikke er besluttet selvmodsigende, opstiller de heller ikke klare prioriteter for, hvordan hovedstadens konkurrenceevne skal forbedres. Processen med at formulere planerne har i højere grad bragt de strategiske aktører på banen, men planernes relative mangel på fokus har forspildt chancen for at mobilisere den nødvendige støtte til indsatsen. Regeringen spiller en afgørende rolle på mange af de områder, som er afgørende for hovedstadens konkurrenceevne. Derfor kunne regeringen spille en central rolle i forhold til at udarbejde en strategi for hovedstaden.

...som kunne baseres på fire hovedindsatsområder

7. De tre myndighedsniveauer kunne formulere en omfattende strategi omkring fire hovedformål. De første to ville direkte dreje sig om produktivitet og produktionskapacitet, og handle om at 1) forøge udbuddet af kompetencer og 2) fremme innovation og forskning. Man kunne også gøre hovedstaden til et mere attraktivt sted at bo og arbejde ved at 3) opgradere infrastrukturen og udbuddet af boliger samt sikre et bedre miljø. Endelig kunne 4) styrke de politiske styringsmekanismer (governance) i forhold til implementering af økonomisk udvikling.

Manglen på kompetencer er et altoverskyggende problem...

1) Forøge udbuddet af kompetencer

8. Der er primært fire grunde til, at der er mangel på kvalificeret arbejdskraft i hovedstaden.

- For det første er andelen af befolkningen med videregående uddannelse kun middel i hovedstadsområdet i sammenligning med mange amerikanske og nordiske storbyer, f.eks. Boston, San Francisco, Stockholm og Helsingfors. Hovedårsagen skal findes i den høje frafaldsprocent i Danmark. Prognoser viser at uden politikændringer vil omkring 95 % af de unge i Danmark, der forlod folkeskolen i 2005, gå i gang med en ungdoms-uddannelse, men kun 79 % vil gennemføre uddannelsen.

Kun 48 % af de unge vil have færdiggjort en videregående uddannelse i 2030, og mindre end 30 % vil have færdiggjort en erhvervsuddannelse.

– For det andet er det et problem, at *studerende kommer sent ud på arbejdsmarkedet*. I OECD er danske lønmodtagere ældst af alle, når de kommer ind på arbejdsmarkedet. Mange studerende holder en lang pause mellem ungdomsuddannelsen og de videregående studier, og en rundhåndet uddannelsesstøtte gør det attraktivt for de unge at forlænge studiet, efter de er gået i gang. I Danmark har førsteårsstuderende på videregående uddannelser en gennemsnitsalder på omkring 23 år, hvilket er en af de højeste i OECD. 6 år senere er omkring 40 % af de studerende stadig indskrevet på en videregående uddannelse. Det reducerer lønmodtagerens totale livsindkomst, idet der er færre erhvervsaktive år til at anvende de opnåede kompetencer. Statskassen bærer en stor del af dette tab i form af manglende skatteindtægter.

– For det tredje *udnyttes den nuværende arbejdsstyrke af udenlandsk oprindelse ikke fuldt ud*. Tallet for indvandrernes samlede beskæftigelse i Danmark er lavt. I 2005 havde etniske danskere en beskæftigelsesgrad på omkring 78 %, udlændinge på 56 % og udlændinge fra ikke-OECD-lande på 51 %. Det er kun i få andre OECD-lande, at forskellen mellem indfødtes og udlændinges beskæftigelsesgrad, uanset uddannelsesniveau, er så stor som i Danmark. Selvom indvandrernes uddannelsesniveau i Danmark ikke er lige så højt som danskernes, ser det dog ikke ud til, at indvandrernes kvalifikationsgrad er lavere i Danmark end i andre lande. Forskellen mellem de højtuddannede danskere og udlændinges beskæftigelsesgrad er endnu højere (19 %) end forskellen mellem de lavtuddannede (15 %) og de mellemuddannede (15 %). Det er en udfordring, især i hovedstaden hvor hovedparten af indvandrerne bor, og hvor arbejdsmarkedet i særlig grad lider under akut mangel på arbejdskraft. Flere indvandrere ville gennemføre en uddannelse, hvis man forstærkede indsatsen for at mindske frafaldet på ungdomsuddannelserne.

– For det fjerde har hovedstaden ikke haft stor succes med at *tiltrække højtuddannede udlændinge*, og antallet af nytilkomne indvandrere, og udenlandske studerende er relativt begrænset. I sammenligning med andre storbyområder ligger andelen af indvandrere i hovedstaden under gennemsnittet. Selvfølgelig er det nemmere for engelsksprogede storbyer at tiltrække udlændinge. Men andelen af udlændinge er alligevel højere i mange ikke-engelsktalende storbyområder, end den er i hovedstaden. Eftersom indvandrere har tendens til at bosætte sig, hvor de har familie og venner, er det lettere for storbyer med etablerede indvandrersamfund, som f.eks. Toronto, New York og London, at tiltrække højtuddannede udlændinge. Hovedstaden har ikke denne fordel og er nødt til at gøre en større indsats for at tiltrække udenlandsk arbejdskraft.

Studerende kommer sent ud på arbejdsmarkedet...

9. Der kunne gøres en særlig indsats for at få de studerende tidligere ud på arbejdsmarkedet. Uddannelsesstøtten giver ikke de studerende incitament til at skynde sig ud på arbejdsmarkedet eller til at foretage effektive studievalg. Videregående uddannelse er gratis, og studerende kan få uddannelsesstøtte i 6 år.

Universitetsstuderende har derfor en høj gennemsnitsalder ved studiestart, og de skifter ofte studieretning. I 2006 gennemførte regeringen forskellige tiltag, som reducerer uddannelsesstøtten til studerende, der udskyder studierne i mere end 2 år. Finansieringen af universiteter og studerende kunne tilpasses med henblik på at gøre uddannelsesvalg mere effektive, formindske frafaldsprocenterne og gøre de studerende mere egnede til at imødekomme arbejdsmarkedets behov. Man kunne således f.eks. introducere en studieafgift, eller delvist udskifte uddannelsesstøtten med et studielån, der skal tilbagebetales, når uddannelsen er afsluttet.

...og indvandrerne er ikke fuldt integreret

10. Herboende indvandreres kompetencer kunne med fordel udnyttes i højere grad. Københavns Kommune har forsøgt sig med forskellige tiltag til forbedring af indvandreres uddannelsesmæssige baggrund og gøre det lettere at blive integreret på det danske arbejdsmarked, f.eks. gennem uddannelse og integrationspolitikker. Sådanne tiltag kunne intensiveres med henblik på at reducere frafaldsprocenten blandt børn af indvandrere. Det er ikke altid, at aktive arbejdsmarkedsprogrammer virker efter hensigten og fører til bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet. Men indtil nu har man kun i begrænset omfang benyttet sig af virksomhedsbaseret jobtræning, som ellers hjælper med at fjerne arbejdsgivernes usikkerhed i forhold til indvandrernes kvalifikationer og manglende erfaringer fra det danske arbejdsmarked. Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland og jobcentrene i området, kunne lave en handlingsplan sammen med erhvervslivet for at introducere forskellige metoder til at øge antallet af virksomhedsbaserede jobtræningsmuligheder for indvandrere.

Det er en udfordring at tiltrække højtuddannet arbejdskraft

11. På grund af hovedstadens begrænsede internationale tiltrækningskraft kunne man mere aktivt forsøge at tiltrække udenlandsk arbejdskraft. København er kun lige med på Top 50 over storbyer med globale forbindelser til erhvervsliv og internationale services, og kan ikke siges at være et førende luftfartshub. Der er relativt få internationale virksomheder, hvilket gør det svært for udlændinge (og deres ægtefæller) at finde egnede karrieremuligheder. Desuden er universiteterne i hovedstaden mindre internationalt fokuserede end universiteterne i andre storbyområder. Hovedstadens relativt beskedne størrelse kan være en af årsagerne til, at det kun er lykkedes at tiltrække relativt få internationale virksomheder. Derimod ser det ud til, at de andre storbyområder i Europa af samme størrelse har langt bedre forbindelser til udlandet. Hertil kommer, at Københavns Kommunes internationale rækkevidde ser ud til at være faldet i forhold til storbyer i OECD, som man konkurrerer med i kampen om at tiltrække udenlandsk arbejdskraft

...og det kunne hjælpe at tiltrække virksomheder, der er mere globalt orienterede

12. For nylig intensiverede hovedstaden sin indsats for at tiltrække udenlandske virksomheder og internationale events. Set i lyset af det stramme arbejdsmarked er det ikke en topprioritet at tiltrække udenlandske virksomheder, især ikke i forhold til jobskabelse. Der kan dog være en idé i at udvælge og tiltrække visse udenlandske virksomheders hovedkontorer - virksomheder, der genererer knowledge spillovers og skaber jobmuligheder for højtuddannede indvandreres ægtefæller. Med hensyn til konkurrencen om at tiltrække globale events er det muligvis kun relevant for hovedstadens konkurrenceevne i det omfang, events bidrager til at gøre det mere attraktivt for højtuddannede udlændinge at bo og arbejde i hovedstaden. Hovedstaden kunne derfor genoverveje sine strategier for tiltrækning af virksomheder, turister og internationale events lys. Det er nødvendigt at tænke grundigt over, hvordan en verdensudstilling (Expo) i 2020, som pt. overvejes på alle myndighedsniveauer, kan bidrage til at gøre hovedstaden mere attraktiv for højtuddannede udlændinge.

Iværksætte en kampagne, der skal tiltrække udlændinge med særlige kompetencer

13. Hovedstaden kunne finpudse sin strategi for tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft. Det er på sin plads at rose de forskellige interessenter i hovedstadsområdet for deres indsats med at overveje, hvilke personer de ønsker at tiltrække, sådan som det kommer til udtryk i den såkaldte "Brand Book". København ynder at fremstille sig selv som en miljøvenlig hovedstad ved vandet, hvor livskvaliteten er god og forholdet mellem arbejde og privatliv er afbalanceret. Dette er dog ikke nødvendigvis nok i konkurrencen med de andre nordeuropæiske hovedstæder, når det gælder om at tiltrække højtuddannet arbejdskraft, der gerne flytter sig på det internationale arbejdsmarked. Københavns Kommune, sammen med Region Hovedstaden og andre lokale myndigheder, kunne arbejde med sit image, gøre det mere raffineret, og forsøge sig med mere ambitiøse tiltag. På nationalt plan er der indført en "green card"-ordning og forskellige skatteordninger for højtuddannede udlændinge.

Men sådanne initiativer er ikke nok, når man konkurrerer mod tilsvarende initiativer i mange andre OECD-lande. Skal man tiltrække et betragteligt antal højtuddannede udlændinge, er det nødvendigt med en mere aktiv tilgang på alle offentlige niveauer samt på universiteter og i virksomheder. De forskellige myndigheder i hovedstadsområdet kunne mere aktivt promovere nødvendigheden af at tiltrække højtuddannet arbejdskraft og involvere forskellige indvandregrupper mere systematisk i politikudformningen. Københavns Kommune planlægger i 2009 at etablere en international borgerservice, The Welcome Shop. Dette initiativ bør udvides og markedsføres. Festlighed af kulturelle forskelligheder kunne systematisk inkluderes i hovedstadens eventstrategi. Københavns Kommune og Region Hovedstaden kunne udvikle en kampagne til at tiltrække højtuddannede udlændinge. Den kunne føres ud i livet af lokale og regionale interessepartier, som f.eks. Copenhagen Capacity, der allerede arbejder med at tiltrække udenlandske investorer eller en lignende organisation.

Det er nødvendigt at overveje attraktive skatteforhold for kvalificeret udenlandsk arbejdskraft...

14. Den høje marginalskat på indkomst er et problem for Danmark som helhed, når det gælder om at tiltrække udenlandske kompetencer. I henhold til den danske skattelovgivning kan godkendte forskere og nøglemedarbejdere, der rekrutteres i udlandet, vælge ikke at betale indkomstskat mod at betale en enhedsskat på 25 % i 3 år. Perioden blev for nylig sat op til 5 år. Det er et skridt i den rigtige retning, men ordningen er for smal i sin tilgang til problemet. Der er kvalificerede danskere, der kunne tænkes at udvandre, og ordningen tager ikke højde for, hvordan man kan holde denne gruppe i Danmark. Hertil kommer, at målgruppen er ansatte, der får mere end dobbelt så meget i løn som en almindelig gennemsnitlig lønmodtager. Ordningen omfatter dog også forskere, primært indenfor naturvidenskab med lavere indkomster.

Det kan være svært for yngre specialister inden for finansiering, ledelse og marketing samt iværksættere at blive godkendt til ordningen. Hertil kommer, at 5 års-reglen betyder, at medarbejdere skal udskiftes oftere, end det måske er ønskværdigt. Derudover modarbejder ordningen langtidspanlægning og investeringer. Det bedste ville være at reformere indkomstskattesystemet og reducere de meget høje marginalskattesatser i Danmark. Skattekommissionen, der pt. arbejder med en reform af skattesystemet, har mandat til at komme med forslag til netop sådanne tiltag. Alternativt kan man genoverveje området med favorable skatteregler for udlændinge: med henblik på at tiltrække og holde på højtuddannede udlændinge kan man f.eks. udvide 25 procentsskatteordningen, så den gælder i en længere periode og for flere grupper af lønmodtagere.

...og universiteterne spiller en stor rolle

15. Universiteterne kunne gøre mere for at tiltrække internationale studerende, da det er en potentielt vigtig kilde til højtuddannet arbejdskraft. Universiteterne i hovedstadsområdet har ikke i nævneværdigt omfang forudsætningerne for at gøre dette. Danmark har færre internationale studerende end mange andre OECD-lande. Andelen af internationale studerende, der læste på en videregående uddannelse i Danmark i 2005, var 4,4 % i sammenligning med 6,7 % i OECD som helhed. København ligger lidt højere end landsgennemsnittet, og 6 % af de studerende på Københavns Universitet er således internationale studerende. Tallet ligger dog under tallet for universiteterne i mange andre storbyer på verdensplan. Man finder den samme tendens i andelen af udlændinge indenfor forskning. Andelen af internationale studerende i Danmark er steget med 35 % fra 2000 til 2005, hvor tallet i OECD som helhed steg med 49 %. Universiteterne kunne mere aktivt konkurrere om de udenlandske studerende. Dermed ville der blive skabt en større masse af tilgængeligt udenlandsk talentmateriale. Samarbejde indenfor Øresundsuniversitetet er nødvendigt med henblik på at høste konkrete fordele, såsom stordriftsfordele (sammenlægning af fakulteter eller kurser). Det anbefales, at der udarbejdes en fælles internationaliseringsstrategi, så man kan arbejde målrettet med lande, fra hvilke man ønsker at tiltrække studerende. De studerende kunne involveres i højere grad via regionale turnusordninger, undervisnings- og forskningsprojekter samt gennem forøget mobilitet gennem dækning af transportomkostninger.

2) Øget innovationskapacitet

Innovationskapaciteten er gennemsnitlig...

16. Hovedstaden får middelkarakter på forsknings- og udviklingsindikatorer - begge i relation til den andel af BNP, som investeres, antal hightech-ansatte og antal patenter pr. indbygger. Selvom virksomhederne i hovedstaden gør det fremragende inden for procesinnovation, brugerdrevet innovation og ikke-teknologisk innovation, og selvom der er en høj grad af innovation i velfærdssektoren, er der behov for forbedringer indenfor produktinnovation, forskning og kommerciel anvendelse af forskningen, hvilket har stor indflydelse på konkurrenceevnen. Et vigtigt forskningsområde i hovedstaden er sundhed, som har oplevet kraftig vækst siden 2000 og som nyder godt af de omfattende danske dataregistre, der indsamler samfundsøkonomiske data og data om sundhed. Selvom det går bedre for sundhedsforskningen i hovedstaden end noget andet sted i Europa, er der kun begrænsede karrieremuligheder til yngre forskere, hvilket tvinger dem væk fra området. Fleksible ansættelsesstrukturer på universiteterne og hospitalerne, der giver plads til karriereudvikling, kunne løse dette problem. Man kunne udbygge båndene til Lunds Universitet, hvor det biovidenskabelige fakultet står stærkt.

...men kunne forbedres med flere bånd til videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder...

17. Dannelsen af netværk mellem erhvervslivet og den akademiske verden kunne med fordel understøttes i stedet at skabe formidlende organisationer. Hidtil har innovationspolitikken fokuseret på en kommercialisering af forskningen. De foretrukne instrumenter til at nå dette mål har været universitetspatentering og forskerparker. Hovedstaden har derfor et bredt udvalg af teknologioverførselskontorer, inkubatorer og forskerparker. I følge mange udenlandske undersøgelser er der dog ikke entydigt bevis for, at universitetspatenter og forskerparker har været en succes, og der hersker nogen tvivl om, hvor effektive de har været i hovedstaden. Der er sket et fald i

nationale akademiske bidrag til danske bioteknologivirksomheder som følge af Forskerpatentloven. Kun en mindre del af dette fald er kompenseret ved øget innovation i forbindelse med universitetsejet patentering eller etablering af spin-offs fra universiteterne. I forbindelse med en evaluering af Forskerparken Symbion, hvis speciale er kommercialisering af opfindelser inden for IT, telekommunikation og bioteknologi, var konklusionen, at der var relativt få bånd til de højere og videregående uddannelsesinstitutioner i området, samt at de studerende i ringe grad var opmærksomme på initiativet. Det indikerer, at institutioner som Symbion faktisk har en begrænset interaktion med de videregående uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet. For at opnå større kommercialisering af forskningen er der behov for supplerende aktiviteter, som kan øge samarbejdet mellem erhvervslivet og universitetsverdenen. F.eks. i form af netværk i stedet for nye institutioner og formidlere. De primære aktører på området er erhvervslivet, universiteterne og andre forskningsinstitutioner, men Københavns Kommune og Region Hovedstaden kunne godt anspore til dannelse af sådanne netværk. Man kunne strømline kommercialiseringen af forskningen inden for rammerne af Øresund Science Region. Det ville øge samarbejdet mellem regionens universiteter i forhold til kommercialisering af forskningen (f.eks. flere fælles projekter).

...og en ordning med incitamentsbaserede forskningsmidler

18. Det ville forbedre forskningens kvalitet, hvis det var mere tillokkende at finansiere forskningen. Den danske model for allokering af forskningsmidler er to-delt. Det første lag er grundstøtten, hvor ministerierne overfører midler direkte til institutionerne. Det andet lag indeholder tilskud fra nationale forskningsråd, strategiske forskningsprogrammer, forsknings- og udviklingsmidler fra ministerierne samt private fonde og virksomheder. Selvom grundstøttemidler gør det muligt for universiteterne at langtidsplanlægge, ansporer de ikke til effektivitet, relevans og samfunds betydning. Der er ingen strukturer, der sikrer, at institutioner, der leverer forskning af høj kvalitet, belønnes. Regeringen bør genoverveje de forskellige finansieringsmekanismer og introducere flere incitamentter på forskningsfinansieringens første lag, sådan som den påregner at gøre fra 2010. Herudover er der brug for en forenkling af reglerne for finansiering på det andet lag.

Iværksætterpolitikker kunne afstemmes med hovedstadens behov

19. Det ville være til gavn for den statslige iværksætterpolitik, hvis man øgede samarbejdet og afstemningen med regionale og lokale initiativer i hovedstaden. Den danske regering opprioriterede for nyligt iværksætteri. Særligt i relation til virksomheder, der kan generere en hurtig vækst i antal ansatte, værditilvækst og eksport. For at fremme udviklingen af iværksættervirksomheder med høj vækst etablerede man en række regionale væksthuse, der skal yde service til disse iværksættere. Der ligger et sådant Regionalt væksthuse i Region Hovedstaden i tillæg til de erhvervscentre, som de forskellige kommuner i hovedstadsområdet har etableret. Københavns Kommune har sin egen erhvervspolitik, hvor kreativt iværksætteri og etnisk iværksætteri spiller en vigtig rolle. Som en del af politikken har Københavns Kommune etableret kreative zoner, hvor iværksættere fra kreative erhverv har særligt favorable vilkår. Fra tid til anden opstår der uoverensstemmelser mellem statslig politik og regionale/lokale mål. Pt. er der et spændingsfelt mellem opfordringen til iværksætterne om at ansætte flere medarbejdere og hovedstadens allerede meget stramme arbejdsmarked. Det skyldes, at det ville gøre det endnu sværere for virksomhederne at rekruttere nye medarbejdere. Endvidere er det ofte ikke en topprioritet for kreative iværksættere at forøge antallet af ansatte. Den statslige politik kunne være bedre afstemt med regionale behov ved at give plads til regionalt differentierede mål i kontrakterne med

de regionale vækstcentre. Koordineringen mellem de regionale vækstcentre og kommunerne kunne forbedres ved at forny de oprindelige resultatkontrakter mellem de regionale væksthuse og kommunerne. Det er bekymrende, at finansieringen af de regionale vækstcentre overgår til kommunerne efter 2010. Dette kunne man genoverveje. Mere fokus på hovedstadens iværksætterpolitik kunne føre til resultater, der er bedre end det nuværende blandede resultat. Der er ingen klar indikation af, at de kreative zoner har haft en positiv effekt. Og selvom visse resultater stadig ligger hen i det uvisse, er der ikke desto mindre behov for en mere fokuseret tilgang. Man kunne lægge mere vægt på at stimulere kreative brancher, der har udvist potentiale for at tiltrække højtuddannet udenlandsk arbejdskraft. Hertil kommer, at man systematisk kunne udforske synergien mellem de kreative brancher og de andre sektorer, for eksempel biovidenskab og miljø. Københavns Kommune kunne spille en rolle ved at støtte dannelsen af tværsektorielle netværk, hvis fokus vil være at skabe synergi.

3) Gøre hovedstaden mere attraktiv

Attraktivitet er et aktiv...

20. Københavns ry for høj livskvalitet kunne udvikles yderligere. Selvom hovedstaden ligger fint placeret i forhold til livskvalitet og kvaliteten af offentlige ydelser, står området alligevel over for visse udfordringer, særligt i relation til:

(i) *Infrastruktur.* Selvom trængslen i trafikken i hovedstadsområdet er langt mindre end i andre europæiske hovedstæder, er det alligevel nødvendigt at kigge på visse problemstillinger. I 2007 steg trængslen i Region Hovedstaden med 10 %, hvilket svarer til et samfundsøkonomisk tab på 1,2 mia. EURO. Hovedstaden står over for adskillige udfordringer i relation til eksternt tilgængelighed. Femern Bælt-broen skaber mulighed for forbindelse til det europæiske højhastigheds jernbanenet. Og alligevel diskuterer man stadig forbindelsen mellem Ringsted og København. Selvom Øresundsbroen har forøget den grænseoverskridende trafik, kunne man udnytte den endnu mere og bruge den til at skabe et funktionelt integreret område.

(ii) *Boligmarkedet.* Huspriserne er steget markant i perioden 1995-2006, særligt i de nordlige og centrale kommuner. Det skyldes blandt andet befolkningsvækst, migration og en lav rente. Boligpriserne i forhold til indkomst i Danmark er blandt de højeste i EU. I 2003 brugte danskerne 28,6 % af deres indkomst på boligudgifter, hvilket kun overgås af Spanien og Sverige. Borgerne opfatter derfor generelt hovedstaden som et område, hvor det er svært at finde en bolig til en moderat pris, især lejeboliger. En gennemsnitlig børnefamilie med en årsindtægt på omkring 80.000 EURO er typisk nødt til at kigge efter bolig 50 km fra bymidten for at have råd til en bolig.

(iii) *Livskvalitet og miljømæssig bæredygtighed.* København, som er kendt for sin høje livskvalitet, står alligevel overfor en række udfordringer, hvis livskvaliteten skal forbedres. Noget af det, der gør København tiltrækkende, er byens størrelse. Den ligger tæt på naturområder, der er velegnet til udendørs aktiviteter, og i 2006 cyklede ca. 36 % af borgerne på arbejde. Men der er stadig visse problemer i forhold til *kulturelle faciliteter*, kriminalitet og luftkvalitet. I hovedstaden finder man et udvalg af glimrende kulturelle institutioner, men der mangler for eksempel en stor indendørs multi-arena, hvor der kan afholdes live koncerter m.v.

Det begrænsede antal turister i København tyder på, at omverdenen ikke kender til de mange bymæssige kvaliteter, der findes i byen. Kriminaliteten er højere end i andre storbyområder i OECD af samme størrelse: i perioden 2003-2006 var antallet af biltyverier f.eks. 9 pr. 1.000 indbyggere, hvilket er det næsthøjeste blandt Europas hovedstæder. Der er plads til forbedringer i forhold til *luftkvaliteten*: selvom svovlkoncentrationen i København er en af de laveste, er der stadig mange storbyer i OECD, hvor koncentrationen af NO₂ og partikler er lavere. Det er lykkedes for større storbyer som Paris, London og Frankfurt at nedsætte koncentrationen af partikler. I 2005 blev den daglige gennemsnitsværdi for PM₁₀ (50 µg/m³) overskredet 64 gange i København, hvilket er 29 dage mere end det tilladte i EU.

(i) Infrastrukturforbedringer

...takket være en solid indsats på infrastrukturområdet

21. Styrkelse af infrastrukturpolitikken kan sikre, at nærhed og den relativt lave trængsel vil fortsætte med at være et aktiv for regionen. Udviklingen af en intelligent transportinfrastruktur er vigtig for byens konkurrenceevne; ikke kun for at få gavn af bedre transitløsninger og stimulere økonomisk vækst samt skabe nærhed og fortætnings effekt, men også for at mindske pendlingens påvirkning af miljøet. Transport er det ene af tre ben i Region Hovedstadens regionale udviklingsplan fra 2008. For at sætte yderligere gang i væksten i hovedstadsområdet kunne hovedstaden udbygge sine styrker inden for intern og ekstern tilgængelighed.

Man kunne overveje en trængselsafgift

22. Med en trængselsafgift kunne man begrænse antallet af trafikpropper i regionen og efterligne andre storbyer i OECD, såsom Stockholm, London, Milano og Oslo. I de seneste ti år har man indgående diskuteret, om der skal indføres en trængselsafgift i hovedstadsområdet. En model, opstillet af 16 kommuner i Region Hovedstaden viser, at indførelse af trængselsafgifter i 2010 ville reducere trafikken med 23 % inden for en betalingsring om byen og med 4 % i hele Region Hovedstaden, og give et årligt netto provenu på 200 mio. EURO. Politisk enighed på alle myndighedsniveauer er en afgørende betingelse for succes i forhold til indførelse af en trængselsafgift og afgiftens modaliteter. Under dansk lov anses en trængselsafgift for at være en skat, og skal derfor vedtages af Folketinget. Hvis man vil undgå at øge skattetrykket, kunne man introducere trængselsafgiften parallelt med, at man reducerer registreringsafgiften, så det er trængsel, der ville blive beskattet, ikke bilejerskab.

Ekstern tilgængelighed kunne forbedres

23. Ekstern tilgængelighed kan forbedres ved at udnytte Øresundsforbindelsen bedre, integrere den kommende Femern Bælt-forbindelse mellem Danmark og Tyskland med det europæiske transportnetværk og fortsætte med at forbedre Lufthavnens internationale forbindelser. Pga. priselasticiteten i broafgifterne på Øresundsbroen kunne det eventuelt fremme den funktionelle integration i Øresundsregionen, hvis man genovervejede de begrænsninger, der gælder for fastsættelsen af broafgifterne. Hvis Femern Bælt-forbindelsen ikke etableres, vil man ikke kunne forbinde de nordiske lande med det europæiske kontinent via det tyske jernbanenet. Der er behov for mere samarbejde mellem Danmark og Tyskland, så Femern Bælt-forbindelsen inorporeres i både dansk og tysk infrastruktur.

(ii) Forbedret boligpolitik for både bykerne og forstæder

Boligpriserne har gjort

24. Det er blevet meget svært for familierne at finde en bolig til en rimelig pris i

det meget svært for mange familier...

hovedstadsområdet, da boligpriserne er steget hurtigere end lønningerne. Boligmarkedet i Københavns forstæder og Øresundsregionen som helhed er blevet mere attraktivt og det har skabt vækst i forstadskommunerne. På den anden side har boligmassen i selve København været relativt uændret de seneste 20 år. Selvom udflytning til forstæderne er typisk for mange OECD-storbyområder, kunne en fortættet byudvikling medvirke til at reducere trafikken og sikre lønmodtagernes nærhed til arbejdspladsen. Det nuværende arbejdsmarked i hovedstaden er stramt, i gennemsnit kommer der 1,25 ansøgninger til en opslået stilling som kommunal sundhedsplejerske. Manglen på arbejdskraft understreger behovet for en bolig- og transportpolitik, der gør job tilgængelige for en bred arbejdsstyrke. Selvom boligpriserne er faldet i forhold til toppunktet i 2006, er bygherrerne stadig forhindret i at bygge boliger til moderate priser. Der kan komme yderligere begrænsninger på grund af dønningerne fra den igangværende globale finanskrise. En tостrenget boligstrategi rettet mod fortætning af bykernen og tvær-kommunalt samarbejde om byggevirksomhed kunne derfor bidrage til at reducere presset på boligmassen i hovedstadsområdet.

...fortætning og mere nybyggeri i det indre København kunne hjælpe...

25. Da befolkningstætheden i hovedstaden kun er halvdelen af, hvad den er i Wien, München og Berlin, og under en fjerdedel af, hvad den er i Paris, kunne man tage flere realudnyttelsesredskaber, især fortætning, i brug med henblik på at øge boligmassen i hovedstaden. Hvis man gjorde det økonomisk mere fordelagtigt at bygge lejeboliger, kunne man skabe vækst i boligmassen og imødekomme behovet hos de borgere, der tjener for meget til at komme i betragtning til socialt boligbyggeri og for lidt til at have råd til dyre lejeboliger. Et forøget samarbejde med de bygherrer, der opfører boliger med et moderat udgiftsniveau, kunne føre til færre vurderingsomkostninger, f.eks. designgebyr, miljøundersøgelser og juridisk bistand. For at gøre sådanne projekter mere rentable kunne regeringen give kommunerne en større grad af fleksibilitet i forhold til forhandling af planlægningsaftaler med private bygherrer, sådan som det er tilfældet i Storbritannien og Holland.

...men skal suppleres på det regionale plan

26. I betragtning af befolkningstilvæksten i hovedstadens forstæder, mangelen på byggegrunde i bykernen og det faldende antal større familieboliger er der behov for yderligere regionale politikker, der koordinerer byens vækst. En ny form for arealudnyttelsesredskaber ville gøre det lettere at afstemme boligmarked og pendling efter hinanden i forstadskommunerne. Selvom hovedstaden har lang tradition for fremragende regionalplanlægning, har nedlæggelsen af By- og Boligministeriet i 2001 og etableringen af Region Hovedstaden, som ikke har mandat på boligområdet, reduceret den tvær-kommunale koordinering på boligområdet. Hovedstaden kunne have nytte af tvær-kommunalt koordinering af fælles bolig- og infrastrukturprojekter med henblik på at afveje modstridende interesser og sikre en mere retfærdig fordeling. Det ville gøre det muligt for kommunerne i fællesskab at sikre ressourcer til fælles faciliteter, særligt infrastruktur. Siden frigørelsesafgiften, der belønnede landområder, der overgik til byzone, blev afskaffet i 2004, har kommunerne været mindre ivrige efter at udstykke byggegrunde. For at sikre øget tvær-kommunalt koordinering i relation til arealudnyttelse kunne regeringen overveje nye mekanismer, der tillader kommunerne at låne penge til finansiering af infrastruktur. Sådanne kombinerede strategier for mobilitet og boliger kunne fremme en fremspirende polycentrisk bydannelse.

(iii) Livskvalitet og miljø

Mere samarbejde i Øresundsregionen kan øge antallet af kulturelle faciliteter

27. København har ikke den kritiske masse, der skal til for at have de samme faciliteter, som ellers er typisk for større storbyområder. Hvor det er muligt for mange storbyer i OECD at slå sig sammen med nærliggende storbyer og skabe den nødvendige masse, ligger der ingen større danske byer i nærheden af København. Byen ligger dog tæt på Malmø og Lund, med hvilke der er et lovende synergipotential. Skal man udvide antallet af kulturelle faciliteter, boliger, internationale events, marketing og turisme vil det kræve en koordinering af politikkerne i Øresundsregionen. Københavns Kommune kunne systematisk identificere de områder, hvor manglen på storbyfaciliteter svækker byens position vis-a-vis andre storbyområder i OECD, og hvor faciliteter i Øresundsregionen som helhed kunne udfylde disse huller.

København kunne blive en af de mest miljøvenlige byregioner

28. En finjustering af byens miljøpolitik kan hjælpe Københavns Kommune med at realisere ambitionen om at blive den grønneste hovedstad i Europa. Der findes et utal af miljøinitiativer: Københavns Kommune har vedtaget en strategi, der skal reducere byens CO₂-emission med 20 % i 2015, og er vært for FN's klimakonference i december 2009. Sådanne initiativer vil kunne bygge videre på eksisterende initiativer, der har gjort det muligt at reducere byens CO₂-udledning med 25 % siden 1990, og som har sikret, at mere end 36 % af byens borgere cykler på arbejde. Men der kunne gøres endnu mere for at forbedre hovedstadens bæredygtighed, herunder at formindske luftforureningen. Desuden kunne bedre teknikker til besparelse af energi reducere hovedstadens økologiske fodspor. Og med øget rapportering af miljø- og klimadata, ville man kunne følge med i udviklingen. Endelig er der på grund af den grænseoverskridende forurening i Øresundsregionen brug for en økosystem-baseret tilgang til planlægning og fortsat grænseoverskridende miljøsamarbejde.

4) Bedre politiske styringsmekanismer

Der er brug for en fælles strategi for hovedstaden...

29. Hovedstaden har brug for en fælles strategi, der kan øge udbuddet af højtuddannet arbejdskraft, øge innovationskapaciteten og gøre det mere attraktivt at bo og arbejde i regionen. Region Hovedstaden har gjort en glimrende indsats med at udarbejde vækststrategier for regionen. Region Hovedstadens Vækstforum, der har repræsentanter fra erhvervslivet, den akademiske verden samt regionale og kommunale myndigheder, udviklede i 2007 en strategi for erhvervsudvikling. Hertil kommer, at Region Hovedstaden i 2008 præsenterede en regional udviklingsstrategi, hvor borgere, myndigheder og foreninger var involveret. Begge er prisværdige initiativer, der indeholder tilbunds gående vurderinger, og hvor mange interessenter er involveret. Men ingen af dem har skærpet prioriteterne. Den underliggende antagelse i dokumenter fra både Københavns Kommune og regionen har været, at "you can have both": det er muligt at kombinere mål, der tilsyneladende er modstridende. Men faktisk er der brug for politiske tradeoffs, særligt i forhold til hvor man skal anvende knappe ressourcer og på hvilke områder politikken skal fokuseres. En af disse tradeoffs er mellem at bibeholde velfærdsstaten (og de høje skatter) og at skabe en mere initiativrig by (og land). I mange tilfælde er de forskellige tradeoffs mere spidsfindige, idet en ophobning af politiske mål udvander det politiske fokus og bortleder midler fra højere prioriterede emner, såsom tiltrækning af højtuddannet arbejdskraft. Det er f.eks. et prisværdigt mål at ville være Europas miljøhovedstad, men om det er en effektiv måde at tiltrække højtuddannet udenlandsk arbejdskraft, på er uklart.

På samme måde kan stimulering af de kreative brancher i hovedstaden gøre hovedstaden mere attraktiv. Men spørgsmålet er, om det sker på en måde, som tiltrækker højtuddannet udenlandsk arbejdskraft. Manglende fokus på den vigtigste udfordring i regionen kan meget vel hæmme regionens konkurrenceevne.

*...som alle aktører
bakker op om...*

30. Det er nødvendigt, at alle primære aktører inddrages i strategien for hovedstaden, så ressourcer og redskaber fokuserer på de samme målsætninger. Region Hovedstaden skal ikke kun samarbejde med kommunerne i regionen, men også regeringen, hvis man skal gøre hovedstaden mere attraktiv på verdensplan. I 1990'erne anerkendte regeringen betydningen af, at hovedstaden konkurrerer med andre europæiske storbyer; Det var effektivt pga. regeringens anerkendelse af hovedstadens værdi og dens samarbejde med regionale parter, på trods af fraværet af en styrelse der arbejder med regional planlægning. De politiske styringsmekanismer har indflydelse på, i hvilken grad det vil lykkes at formulere og implementere den fælles strategi. De politiske styringsmekanismer har også betydning for, om politikker og offentlige ydelser kan leveres.

*...med plads til at
lokale myndigheder i
området kan
implementere planen*

31. Når man tager hovedstadens afgørende betydning for landets økonomi i betragtning, har alle berørte parter, herunder regeringen, en interesse i at sikre, at politiske styringsmekanismer bidrager til at styrke hovedstadsområdet konkurrenceevne. Mange af de ting, der svækker regionens fremtidige konkurrenceevne, hænger enten direkte eller indirekte sammen med statslig politik: (i) statslig indvandrings- og skatopolitik har gjort, at hovedstaden er mindre attraktiv for højtuddannet udenlandsk arbejdskraft, (ii) boligpolitikken har gjort det svært at løse problemstillingerne omkring boliger til rimelige priser, (iii) visse forskelle i dansk og svensk lovgivning har ligget i vejen for funktionel integration i Øresundsregionen, og (iv) Folketinget bestemmer, om der skal indføres lokale trængselsafgifter eller ej. Selvom sådanne statslige rammer er almindelige i enhedslande som Danmark, er fleksibilitet nødvendig på grund af hovedstadens særlige udfordringer i forhold til resten af Danmark. Hovedstaden er tættere forbundet til verdensøkonomien, har flere indvandrere, højere boligpriser, mere luftforurening og mere trafik. Statslige politikker er nødt til at tage hensyn til hovedstadens konkurrenceevne. Fra et økonomisk synspunkt er der sket en reduktion af regionalt og lokalt selvstyre i de seneste år. Regeringen har sat begrænsninger for kommunal beskatning, kommunale udgifter, underskud, låntagning og brug af alternative finansielle instrumenter. Selvom det giver god mening i et udgiftspolitisk perspektiv, giver det kommuner, der ønsker at foretage investeringer med henblik på at forbedre kommunens konkurrenceevne, såsom Københavns Kommune og andre kommuner i regionen, en ringe grad af fleksibilitet. Region Hovedstaden er underlagt endnu større begrænsninger, idet den ingen beskatningsbeføjelser har.

*Strukturreformen
svækkede de politiske
styringsmekanismer i
hovedstaden ...*

32. Strukturreformen fra 2007 har ikke styrket de politiske styringsmekanismer i hovedstadsområdet. Den landsdækkende reform etablerede en ny regional myndighed - for hovedstadens vedkommende "Region Hovedstaden" - som har meget få planlægningsbeføjelser. Udover at erstatte 16 amter med 5 regioner nedskar reformen også antallet af kommuner i Danmark fra 271 til 98. Selvom reformen set fra et internationalt perspektiv var bemærkelsesværdig, var dens evne til at fremme kommunalt selvstyre i hovedstadsområdet minimal. Strukturreformen betød, at Københavns Kommunes særstatus og visse af byens tidligere ansvarsområder forsvandt, i modsætning til situationen i andre hovedstæder i OECD (f.eks. Madrid, Paris) og

andre store storbyområder (f.eks. Korea, Portugal, Japan). Det regionale myndighedsniveau er blevet svækket; det har ikke længere beskatningsbeføjelser, og arbejder stort set kun med sundhedsvæsen. Det tidligere, og relativt problematiske organ, der stod for koordinering i hovedstadsområdet, Hovedstadens Udviklingsråd, blev nedlagt. Strukturreformen overførte ansvaret for fysisk planlægning fra de tidligere amter og Hovedstadens Udviklingsråd til kommunerne og regeringen. Hvor mange kommuner i de fleste andre regioner i Danmark slog sig sammen, er antallet af kommuner i Region Hovedstaden forblevet mere eller mindre konstant. Region Hovedstaden omfatter 29 relativt selvbestemmende kommuner, og har en bykerne, der er relativt lille i forhold til regionens samlede areal. Omkring 21 % af borgerne i hovedstadsområdet bor i Københavns Kommune. Som det er tilfældet i stort set alle andre storbyområder i OECD, svarer administrative grænser og funktionelle områder ikke til hinanden; hovedstadsområdet, som defineret af pendlingsstrømme, er væsentligt større end Region Hovedstaden (hhv. 2,4 mio. og 1,6 mio. indbyggere). Endvidere har strukturreformen gjort det sværere at koordinere tiltag etc. i hovedstadsområdet: hvor kommunerne under Hovedstadens Udviklingsråd var en del af fem mere eller mindre ens amter, ligger en del af det samme område nu i en regions embedsomsråde (Region Hovedstaden) og en anden del i en anden region (Sjælland). Hverken Region Hovedstaden eller kommunerne har ret mange instrumenter til brug for tvær-kommunal koordinering på det regionale niveau.

...og der er brug for bedre koordinering...

33. Det er behov for mere koordinering i hovedstadsområdet. Selvom et stort antal decentrale myndigheder kan udbyde mange forskellige ydelser og tilpasse sig lokale forhold, er der stadig områder, hvor det er nødvendigt med regional koordinering. F.eks. indenfor trafik, arealudnyttelse og lokal økonomisk udvikling. Det gælder især i hovedstaden, hvor pendling i stadig større grad sker på tværs af administrative grænser. Visse dele af regional koordinering i Danmark sker på det statslige niveau, f.eks. arealudnyttelse via Fingerplanen. Størsteparten af statslig koordinering er på sektorniveau, hvilket fører til en vis mangel på politiksammenhæng på det regionale niveau. Tvær-sektorielle problemstillinger er svære at håndtere, og stammer til tider fra silotænkning hos regeringen, dvs. manglende interministeriel samordning. Der er kun få koordineringsværktøjer mellem hovedstaden og regeringen. Region Hovedstaden har stadig ikke fået retten til at tale på vegne af hele regionen. Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune, som er omgivet af Københavns Kommune, plejede at føre individuelle forhandlinger med regeringen. Men strukturreformen fra 2007 fjernede de to kommuners særstilling både som kommuner og som amter. Statslige politikker vedr. regionerne, f.eks. Region Hovedstaden, kunne koordineres bedre ved at forstærke det Regionalpolitiske ministerudvalgs rolle. Samordning mellem regering og hovedstad kunne udbygges gennem et klart statsligt program for hovedstaden. Blandt flere muligheder er en minister med ansvar for koordinering af det statslige program for hovedstadsområdet. Det er for nyligt blev indført for Randstad-Holland i Holland og Paris i Frankrig.

...mellem Region Hovedstaden og andre aktører...

34. Det er nødvendigt, at Region Hovedstaden fortsætter med at koordinere strategier og politikker for hele hovedstadsområdet. Som den nuværende koordinerende enhed i hovedstadsområdet har Region Hovedstaden udarbejdet strategier for erhvervs- og regionaludviklingen. Strategierne involverer mange regionale interessenter af central betydning. Selvom Region Hovedstadens ansvarsområder er begrænsede - hvoraf mange dog er relevante for koordinering i hovedstaden - er Region

Hovedstaden faktisk den eneste tilbageværende aktør, som besidder instrumenter til samordning og koordinering efter nedlæggelsen af Hovedstadens Udviklingsråd. Region Hovedstadens opgave er vanskelig, da det vil kræve opbakning fra kommuner, der fra tid til anden vil have modsatrettede interesser. Samtidig har Region Hovedstaden kun begrænsede politiske instrumenter til rådighed. Man kunne gøre en særlig indsats for at inddrage de sjællandske kommuner, der ikke er en del af Region Hovedstaden, men som ligger inden for Fingerplanen. Det er nødvendigt at disse kommuner deltager i koordineringen i hovedstadsområdet. Region Hovedstaden kunne lære af erfaringer med kommunesammenlægninger andre steder i Danmark. Der er et stadig stigende behov for integreret trafikplanlægning i regionen, idet udviklingen af de enkelte transportformer påvirker og er afhængig af de andre transportformer. Selvom Movia, der står for den regionale busstrafik, er en nyskabelse, kunne man opnå bedre resultater ved at koncentrere al trafikplanlægning i hovedstadsområdet i én enkelt organisation. Man kunne også koordinere trafikplanlægningen med arealudnyttelsesplaner, såsom Fingerplanen.

...og den interne styreform skal forbedres

35. Endelig vil det være en fordel for Københavns Kommune at styrke den interne styreform, så Kommunen kan spille en mere afgørende rolle i hovedstadsområdet. Den nuværende styreform indebærer, at alle politiske partier er en del af byens styre, der omfatter en overborgmester og 6 borgmestre, der ikke er underlagt overborgmesteren. Det har ført til situationer, hvor borgmestre fra tid til anden har måttet implementere politikker, de stemte imod i Borgerrepræsentationen; og det har i enkelte tilfælde ført til overforbrug. Det, Københavns Kommune har brug for, er en flertalsstyreform, hvor ledelsesmæssige og kontrollerende opgaver er adskilt samt en model, der understøtter sammenhængen mellem politikudformning og implementering på tværs af forvaltninger. Men dansk lovgivning gør, at det ikke er muligt at vælge sådan en styreform. Igangværende overvejelser i kommunen omkring forskellige alternativer kan ikke godkendes og implementeres, medmindre dansk lovgivning ændres. Et muligt alternativ er styreformen i Oslo, hvor man har en lignende statslig institutionel tradition for koalitions- og mindretalsstyre. Under denne model udnævner Bystyret en ordfører, som udnævner en byregering (Byrådet). Bystyrekomiteerne spiller ingen rolle i forhold til implementering af politikker.

Samarbejde med andre regioner kan give stordriftsfordele...

36. Endelig kan bedre samarbejde mellem hovedstadsområdet og Danmarks store provinsbyer give økonomiske gevinster. Denne type initiativer kunne kortlægge fælles interesser og ansvarsområder, der er svagt defineret og sætte fokus på den gensidige afhængighed mellem hovedstaden og de større byer. Et tilsvarende samarbejde mellem London og andre engelske storbyer har vist sig at være effektivt. Selvom det dybest set er myndighederne i de forskellige store byer i Danmark, der har ansvaret for at indgå i sådan en dialog, kunne regeringen påtage sig en formidlende rolle. Eksplicit støtte fra regeringen til udvikling af netværk mellem danske byer kunne fremme økonomisk synergi.

...og Øresund er en unik mulighed for at øge konkurrenceevnen

37. Det ville bidrage til at udvide arbejdsmarkedet i hovedstaden, hvis man med yderligere fælles offentlige tiltag fremmede integrationen i Øresundsregionen (København/Malmø). Grænseoverskridende pendling i Øresundsregionen er steget kraftigt de seneste 10 år, men tallet er stadig relativt beskedent. Pendlingen fra det sydlige Sverige (Region Skåne) til Region Hovedstaden er syvdoblet fra 1997 til 2007 og omfatter nu 15.000 personer. En sammenligning af europæiske tal viser, at

der i adskillige regioner i Europa var mere grænseoverskridende pendling i 1999, end i Øresundsregionen i 2007. Koordinerende statslige tiltag kunne forøge strømmen af grænseoverskridende pendlere, da øget harmonisering i forhold til regler og bestemmelser, skatteforhold, social forsikring og broafgiften på Øresundsbroen kunne fremme arbejdsmarkedsintegrationen i området. Man har allerede taget en række skridt. I 2007 forstærkede man Øresundskomiteens institutionelle struktur, og man satte mere fokus på politikformulering. Det førte til en strategisk vision for Øresundsregionen i 2008, som igen vil føre til en fælles udviklingsstrategi i løbet af de kommende år. I 2007 underskrev de danske og svenske beskæftigelsesministre en aftale, der skal fjerne visse af de barrierer for et fælles arbejdsmarked. Man har iværksat adskillige grænseoverskridende initiativer, og de danske skattemyndigheder har nedsat en særlig enhed, der skal kigge på skattespørgsmål i relation til de borgere, der arbejder i Danmark og bor i Sverige. Flere initiativer af samme slags ville være en god idé: Man kunne sende en kraftig opfordring til regeringerne i Danmark og Sverige om at udbygge samarbejdet i Øresundsregionen. Københavns Kommune, Region Hovedstaden og andre interessenter, herunder Wonderful Copenhagen, der arbejder med at fremme turismen, og Copenhagen Capacity, der arbejder med at tiltrække investeringer, kunne også støtte Øresundsregionens strategi for tiltrækning af internationale events, turister og udenlandske virksomheder.